

ELS ARMATS I LA SETMANA SANTA A MARTORELLES

Joan Defaus i Puig
Sots-President

Confraria La Santa Espina, Armats i Vestes de Martorelles

NOTA PREVIA

El 31 de maig de 1927, el ple de l'Ajuntament de Martorelles va decidir aprobar la segregació de part del seu territori. A partir d'aleshores, el que havia estat Martorelles va quedar dividit en dos pobles: el poble de Martorelles, que també es coneix com Martorelles de Baix, i el nou municipi, que va ésser anomenat Santa Maria de Martorelles de Dalt.

Malgrat la divisió administrativa, els dos pobles van continuar units pels lligams de la fe, atès que, tant l'església com el cementiri, que van quedar ubicats al nou municipi de Santa Maria de Martorelles, van romandre comuns als dos pobles. Fins i tot, un cop construïda una nova església a Martorelles de Baix, aquets lligams amb l'església de Santa Maria, a qui seguim considerant l'església mare, han continuat, havent-hi celebracions que es fan conjuntament entre les dues parròquies – per exemple, la Setmana Santa.

Donada, doncs, la forta vinculació que històricament ha existit entre ambdós pobles, a la ressenya històrica que farem a continuació, quan anomenem Martorelles ens estarem referint als dos pobles com un tot, excepte que s'indiqui el contrari.

L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE MARTORELLES

L'església parroquial de Santa Maria de Martorelles fou construïda l'any 877. Eren el temps heroics del primer Compte de Barcelona Guifré el Pilós i els seus fills. Un dels quals, en Sunyer sembla que hi va tenir participació.

En arribar l'any 985 va ésser destruïda per complet per el Capdill anomenat Al-Man-Sur o Almanzor, que sovint del seu Califat arrasava tot per allà on pasaba.

L'any 1090 aprofitant el mateix roquetar i els mateixos fonaments que ja hi havia, la van aixecar de nou. La forma del temple era un àbsis romànic abovedat en forma de ferradura. Una nau central, amb volta i arcades, estrefent la simetria. I un sòcol afalussat, per plantar-hi el campanar, que es comunicava amb l'absis, per la mateix portell, que avui encara es conserva. També varen fer la sacristia. Diuen les cròniques escrites de l'església que el dia 27 de juliol de l'any de Déu de 1105, va ésser una diada molt important i molt assenyalada per la història de Martorelles.

Una comitiva formada pel Bisbe de llavors, Dom Berenguer de Perelada, va celebrar una cerimònia litúrgica de la consagració del temple, com a església sacramental, Santa Maria de Martorelles doncs, havia deixat d'ésser una ermita, per convertir-se en temple parroquial.

A la tarda es va celebrar una Solemne Processó, anaven acompanyats de la corresponent gent armada a peu, i allí varen fer la cerimònia de beneir i donar clemència per fer-hi culte, a la Capella de Sant Martí.

PROCESSIONS ANTIGUES

La primera referència de processons al nostre poble es remunten al 1648 , en temps de mossèn Pere Brugés, previa consulta i consentiment de les autoritats eclesiàstiques de la Seu de Barcelona. Aquesta processó sortia de Santa Maria de Martorelles amb un llarg recorregut, s'hi anaven afegint els filigresos de la capella de Sant Martí.

Un altra processó de la qual es té coneixement és l'anomenada de les Lletanies. Jaume Sindreu fa referència a un escrit de l'any 1652, en temps de mossèn Miquel Claveria. La processó sortia de l'església de Santa Maria de Martorelles, fins la capella de Sant Martí. Durava unes tres hores.

Entre les procesons destacaven la del 1r de Maig, diada dels Apòstols, en la qual les parròquies de Sant Fost, Cabanyes i Martorelles anaven juntes a Ntra., Sra. de Montcada i una altra en què set pelegrins de Sant Fost i Cabanyes i set de Martorelles es dirigien al castell de Sant Miquel, on es feia Missa per demanar a Déu que ploqués.

Constatem que hi ha bastants similituds entre la processó que es feia la diada dels Apòstols i la que hem comentat en primer lloc, en parlar de les processons més antigues. Podria ser que estiguéssim referint-nos a la mateixa o que l'una hagués derivat en l'altra en algun moment del temps.

El diumenge de Rams , abans de la Guerra Civil , a Santa Maria es feia la processó del Diumenge de Rams que anava pels carrers de Santa Maria, tenia lloc al matí, a les 8 h, i la gent hi participava duent rams d'olivera a les mans. A les 17 h. Es resava el rosari i després es feia un Vía crucis Penitencial. Aquesta processó el últim any de celebració va se el 1966.

A Martorelles, un cop feta la nova església, també es va organitzar, durant un temps, la processó de Diumenge de Rams. L'Any 1960 sabem segur que es va començar a fer , a l'igual que la que tenia lloc a Santa Maria, es va deixar de fer a les dues parròquies el mateix any.

SETMANA SANTA: les processons de Dijous Sant i Divendres Sant.

Abans de la Guerra Civil, el Divendres Sant es feia una processó pels carrers de Santa Maria de Martorelles. Començava a les 17 h. Inicialment passava pels carrers de Santa Maria. A partir de l'any 1948 tenim documentat que baixava cap a Martorelles.

Probablement el 1955 (tot i que documentalment només es pot assegurar a partir de l'any 1958) a poc d'arribar mossèn Paituvi, el Divendres Sant. A partir d'aleshores, la processó va ser un Vía crucis solemne en el qual es treia la imatge de la Mare de Déu dels Dolors de l'església de Sant Joaquim i el Sant Crist de l'església de Santa Maria.

Començava a les 17'30 h . sortia de l'església de Santa Maria i baixava fins l'Ajuntament de Martorelles. En aquesta processó, les quatre dones que es van

encarregar de recaptar fons per comprar la imatge de la Mare de Déu dels Dolors tenien el privilegi de portar el ciri gros i la resta de les col·laboradores entraven en un sorteig per decidir quines portaven el tabernacle amb la Mare de Déu. Era una processó molt emotiva en la qual hi participava tot el poble, però el tabernacle amb la Mare de Déu només el podien portar les dones casades.

Un cop va estar habilitada l'església de Sant Joaquim, les processons es van començar a fer de manera separades a partir de l'any 1960.

ELS ARMATS A MARTORELLES

Com a dada antiga amb anotació al llibre de la parroquia de Santa Maria, també se sap que l'any 1845 hi havia un grup d'Estaferms, els quals, la nit del Dijous Sant al Divendres Sant, feien guàrdia custodiant el monument. Passats els anys aquet grup anomenat Estaferms de Santa Maria van desaparèixer, i es van fer dues figures de fusta semblants a ells, les quals, passats els anys també van desaparèixer.

L'any 1983 a Martorelles, es va crear la Confraria Armats de Martorelles que és una formació d'homes vestits a l'estil dels antics soldats romans com una secció de l'entitat Joventut Sardanista de Martorelles.

En principi formaven part deu armats que van col·laborar en les representació del Pesebre Vivent de la població, des d'aleshores han col·laborat cada any.

El primitiu vestuari dels estaferms de Santa Maria, es molt semblat a l'uniforme utilitzat pels soldats llancers dels Armats de Martorelles, no portant cuirassa, i la túnica tenen el mateix dibuix.

L'any 1986 es va formar la Processó de Ntra. Sra. de Montserrat, que es celebra l'últim dissabte d'abril, els Armats encapçalen. Aquesta processó és l'única a Catalunya, per aquest motiu la gent popularment els diuen "Els Armats de la Moreneta".

El diumenge 25 de Març de 2001 es va celebrar a Martorelles la 1ª Trobada d'armats de les comarques Barcelonines, participant a la trobada 23 confraries d'armats.

El any 1997 es va formar la Confraria La Santa Espina, era una secció de la Confraria Armats de Martorelles.

El dia 24 de maig de 2006, les dues confraries van passar a ser una, en el Bisbat de Terrassa es va constituir com associació pública de fidels la "Confraria La Santa Espina, Armats i Vestes de Martorelles".

LA SETMANA SANTA AVUI

La Confraria La Santa Espina, Armats i Vestes de Martorelles i la Joventut Sardanista de Martorelles, organitzen avui en dia la Setmana Santa.

Tot comença el Dissabte de Passió, celebrant a les vuit del vespre a la Parroquia de Sant Joaquim, una Missa Solemne, acte seguit es llegeix el Pregó de Setmana Santa i a continuació es nombra l'Abanderat d'honor que durant el diumenge de Rams i fins el Dijous Sant és el procurador de la Bandera dels Armats de

**Martorelles. Després es representa l'Auto-Sacramental (Escenes Evangèliques).
Representació teatral Sacra de la vida pública de Jesús.**

En l'actualitat, el diumenge de Rams s'efectua una benedicció de rams de llorer a l'interior de l'església, tant a Santa Maria com a Sant Joaquim, també se seguéis fent la benedicció de les palmes i els palmons.

El Dijous Sant es seguéis fent a les dues esglésies els monuments.

El Dijous Sant és el dia més important de la Setmana Santa a Martorelles ja que es commemora amb digne solemnitat la institució de la Sagrada Eucaristía de la qual n'es el Dijous Sant l'Aniversari.

A dos quarts de deu de la nit surt la Processó del Silenci de la Parròquia de Sant Joaquim, amb un silenci quasi sepulcral durant tota la processó només trencat pels repics dels tambors dels Armats.

El recorregut pels carrers més importants de la població, cal destacar que s'atura al carrer Agricultura, anomenat " Passatge de les Torxes". Allà ,aprofitant les característiques del carrer i amb la il.luminació de les torxes es gaudeix d'un efecte espectacular que dona major realisme i emotivitat , al pas dels Armats , les figures bíbliques , les vestes , la creu dels Improperis , el misteri de Jesús amb la creu, la Confraria La Santa Espina , Els fidels portant el tabernacle de la Mare de Déu dels Dolors, autoritats i finalment el mossén amb els Portants de la Creu.

EL Divendres Sant a les 9 del mati a l'església de Santa Maria de Martorelles, Surt el tradicional Vía crucis Penitencial, pels carrers de la població fins a Ca l'Oliva, on dóna la volta i torna a l'església, i compta amb la participació de la Confraria Armats de Martorelles.

Sabem que mantenir una tradició que es fonamenta en arrels religioses i populars, però que és d'aquelles que, permanentment, obren els braços per acollir tothom que s'hi vulgui acostar i participar.

Per aixó continuarem treballant, junts.

Joan Defaus i Puig

Sots-President

Confraria La Santa Espina, Armats i Vestes de Martorelles.